

Olijfolie en witte bergdorpen

De Camino Mozárabe van Málaga naar Córdoba

Harriet Jenner

Steeds meer mensen ontdekken ‘nieuwe’ pelgrimsroutes die nog nauwelijks belopen worden. Zo liep Harriet Jenner in februari met man Ed en schoonzus Lea in alle stilte van Málaga naar Córdoba. Een verslag.

Sinds 2004 lopen mijn man en ik ieder jaar één of meer camino's; voor mijn schoonzus was dit de eerste keer. Twee jaar eerder, ook in februari, hebben Ed en ik de nog minder bekende variant van deze Camino Mozárabe gelopen, namelijk die vanaf Granada. Toen hadden we te kampen met slechte markeringen en geen kaarten waardoor we uiteindelijk op de autoweg eindigden. Ditmaal besloten we ons wat beter voor te bereiden.

Op de website van de ‘wandelvrienden’ van Marbella, vinden we een uitvoerige beschrijving van deze camino met ingetekende kaarten op satellietbeelden, en voorzien van waypoints voor een gps. Op de website van de provincie Málaga staat een apart hoofdstuk over de Camino Xacobe de Málaga, met geografische kaartjes (schaal 1:25.000) waarop de route is ingetekend. Voorzien van deze kaartjes en met uitgeprinte satellietbeelden van Google Earth zijn we op weg gegaan.

Het bleek geen overbodige luxe, in de meeste steden en dorpen waren de bekende gele pijlen niet aanwezig. In de hele stad Málaga hebben we niet één enkele gele pijl gezien. We kwamen halverwege deze reis een andere pelgrim tegen (de enige) die in Málaga woonde en die bekende dat hij daar de weg al was kwijtgeraakt en met heel veel moeite de stad was uitgekomen. Eenmaal de stad uit bleek de camino in de provincie Málaga echter goed gemarkeerd te zijn met nieuwe houten paaltjes. In de provincie Córdoba was de weg

helaas slecht aangegeven.

Prachtig Andalusïë

De Camino Mozárabe van Málaga naar Córdoba is in acht dagen te lopen. Het is een zeer afwisselende route van ongeveer 200 km. In Málaga is een Jacobuskerk vanaf waar we deze camino begonnen. Het klimaat is er zeer mild, zelfs in februari, hoewel er op 1 februari 2009 een tornado gewoed heeft, waarvan de sporen hier en daar nog zichtbaar waren.

Zodra we de mondaine stad Málaga verlieten, liepen we eerst door een droge rivierbedding, met een eerste gele pijl, om vervolgens sterk te stijgen over een graat tussen de sinaasappel- en citroenboomgaarden. Het pad ging vrij plotseling over in een ruig heuvelachtig natuurgebied waarna we na een steile klim de eerste etappeplaats, het witte bergdorp Almogía, bereikten.

De volgende dag liepen we door steeds uitgestrektere *dehesas* (grote landgoederen) met afgelegen *cortijos* (boerderijen). Tot het bergdorp Villanueva de la Concepción liepen we door grote olijfbomgaarden en ruigere stukken met vilteiken en kudde schapen. Het dorp ligt aan de voet van het Torcalmassief, een gebergte met zeer grillig gevormde stenen rotsen. In een omtrekkende beweging liepen we om het massief heen, steeds stijgend tot het hoogste punt van de bergpas, de Ruta de las Escaleruelas. Na het adembenemende uitzicht daalden we zeer steil af tot een uitgestrekte vlakte, met aan de voet van de Torcal de tweede etappeplaats, Antequera. Al sinds de prehistorie wonen hier mensen, getuige de verschillende dolmens (hunebed). Een Moorse burcht torent op een overhangende rots boven de stad uit.

Antequera met de Moorse burcht. Foto: Tieleke Huijbers

De derde dag liepen we over een weidse vlakte en witte heuvels met olijf- en amandelbomen naar het dorp Cuevas Bajas, aan de rivier de Genil. We hadden hier een houten chaletje gereserveerd.

De volgende dag moesten we de Rio Anzur over. Er was geen brug en de rivier stroomde zeer snel met veel klei en drijfzand aan beide oevers. Gelukkig was er een man met zijn tractor aan het werk op de andere oever en was hij zo aardig om ons, staande in de graafschep van de tractor, veilig naar de overkant van de rivier te brengen. Daarna zagen we weer kilometers lang helemaal niemand, tot aan het drukke stadje Lucena.

Dag vijf. Volgens de kaart moesten we eerst naar het stationnetje van Lucena. De camino liep over de vroegere smalspoorlijn, nu een

via verde door een natuurpark. We liepen over hoge spoorbruggen en door een oude spoortunnel via het stadje Cabra naar onze volgende etappeplaats, Doña Mencía, weer zo'n mooi wit bergdorp. Op dit traject kwamen we voor het eerst andere wandelaars en hardlopers tegen, en de eerdergenoemde Spaanse pelgrim.

De volgende dag liepen we, hoog boven het dal en langs een moeras, via het hart van de olijfolie-industrie, het stadje Baena (de *appellation controlé* van de olijfolie), naar Castro del Rio aan de Rio Guadajoz. We zagen oude gele pijlen op de olijfbomen, die echter opeens ophielden bij een grote boomgaard vol nieuwe aanplant. Geen tractorsporen meer, geen pad, niets. Uiteindelijk zijn we via een boerderij op de *carretera* uitgekomen en zo de laatste

4 kilometer naar Castro gelopen. Gelukkig waren we nog op tijd voor een late lunch in een oude olijfoliemolen, waar we verschillende Andalusische gerechten proefden die allemaal met zeer goede olijfolie bereid waren, inclusief het dessert: Andalusische sinaasappels met honing en olijfolie.

De zevende dag voerde de almaar stijgende weg ons naar het dorp Espejo, dat op de graat van een heuvel ligt, en daarna door een weids landschap naar het dorp Santa Cruz. De olijfboomgaarden maken hier steeds meer

plaats voor zeer grote akkervelden.

De achtste en laatste dag liepen we door een glooiend landschap naar de prachtige stad Córdoba, dat we binnenliepen via de mooi gerestaureerde romaanse brug.

De volgende ochtend in alle vroegte hebben we Sint-Jacobus bedankt in de kathedraal, de Mezquita, die op dat moment schemerig en zeer stil was. Het sobere interieur met de eindeloze rijen Moorse bogen is zeer indrukwekkend. Omdat we dit keer maar een week vakantie hadden, zijn we in Córdoba

Olijfbomen zover het oog reikt. Foto: Ed Vischschraper

geëindigd en met de hogesnelheidstrein teruggedaan naar Málaga. Onvoorstelbaar dat we nu in een uurtje de hele reis in omgekeerde richting aflegden! Vanaf Córdoba loopt deze camino verder naar Mérida, waar de aansluiting is met de Via de la Plata. Dit stuk willen we een volgende keer gaan lopen.

Praktische zaken

Er zijn, voor zover ons bekend, geen pelgrimsherbergen op dit stuk van de Camino Mozárabe. We hebben meestal overnacht in hotels die voor het merendeel comfortabel waren. Twee keer hebben we een *casa rural* gehuurd (een complete woning, vergelijkbaar met een Franse *gîte*). De hotels zijn het hele jaar open. In de hotels wordt over het algemeen geen ontbijt geserveerd, of pas op een later tijdstip. We vertrokken zodra het licht werd en ontbeten in de eerste bar die we zagen. Omdat de Spanjaarden pas om negen uur 's avonds eten, lunchten we omstreeks drie uur direct bij aankomst in de etappeplaats. Daarna hadden we nog alle tijd om een beetje uit te rusten en de plaats te verkennen.

In Andalusië is het in februari al lente, met veel zon, en de amandelbomen bloeien al. 's Ochtends en 's avonds is het koud, soms rond het vriespunt, dus een warme trui is handig. Overdag is het rond de twintig graden en vanwege de zon is een zonnebrandcrème aan te bevelen. De laatste dag hadden we wat motregen dus regenkleding kan van pas komen. In verband met de heuvels vonden wij het prettig om met een of twee wandelstokken te lopen.

De huizen zijn gebouwd op de hete zomers zodat het in de winter best koud is in restaurants en hotels. Onder de tafels tref je als je geluk hebt de traditionele Andalusische tafelferverwarming aan: een stoof gevuld met gloeiende olijvenpitten (of de elektrische variant hierop). Er zijn helaas geen *fuentes*

(waterbronnen) zoals in het noorden, dus je moet altijd genoeg water bij je hebben.

Zoals gezegd kwamen we nauwelijks andere pelgrims tegen, veel minder dan op de andere camino's. Dit komt waarschijnlijk omdat er geen pelgrimsherbergen zijn, want het is zonder meer een prachtige route. Een echte aanrader voor pelgrims die al een of meer andere camino's gelopen hebben! 🍷

De in dit artikel genoemde websites zijn te vinden via www.santiago.nl > onze activiteiten > jacobsstaf.

Córdoba met de romaanse brug en de kathedraal. Foto: Tieleke Huijbers

